

Війна Росії проти України: відповідь НАТО

НАТО найбільш рішучим чином засуджує війну Росії проти України і називає її «найбільшою загрозою безпеці за ціле покоління». Альянс закликає Росію негайно припинити бойові дії, повністю вивести російські війська з України і працювати над мирним дипломатичним рішенням. Щоб уникнути прямої конфронтації з Росією, країни НАТО чітко дали зрозуміти, що не будуть ні розгортати сили в Україні, яка не є членом НАТО, ні впроваджувати безпольотну зону над Україною. Постачання зброї і техніки в Україну (окремими країнами-союзницями по НАТО) і введення безпрецедентних санкцій організуються переважно поза рамками НАТО. Щоб стримати подальшу агресію Росії та заспокоїти країни Альянсу, НАТО суттєво посилила власну позицію стримування, розгорнувши велику кількість військових сил та техніки на східному фланзі території Альянсу.

Відповідь НАТО на війну Росії проти України

Після російського вторгнення в Україну НАТО провела [три надзвичайні зустрічі](#) протягом кількох тижнів: зустрічі [міністрів оборони](#) та [міністрів закордонних справ](#) — обидві за участю партнерів — та позачерговий [саміт НАТО](#). Лідери НАТО назвали війну Росії проти України [«найсерйознішою загрозою для євроатлантичної безпеки за останні десятиліття»](#) і [засудили](#) вторгнення найбільш рішучим чином. Вони підкреслили, що Росія повинна негайно припинити вторгнення і вивести війська з України. Країни-члени НАТО підтвердили свою рішучість у протидії спробам Росії зруйнувати основи міжнародної безпеки і стабільності, а також захистити 30 країн Альянсу і «кожен дюйм території Альянсу». НАТО знову підтвердила свою об'єднаність і рішучість в протистоянні російській агресії і підкреслила своє залізне зобов'язання щодо [Статті 5](#) — положення Альянсу про [колективну оборону](#). Альянс також засудив рішення Росії [визнати](#) сепаратистські регіони на сході України і підкреслив, що він підтримує народ України і її законного, демократично обраного президента, Верховну Раду і уряд. Союзники закликали Росію брати конструктивну участь у реальних переговорах. Альянс також підтвердив свою прихильність політиці [відкритих дверей](#) НАТО. У грудні 2021 року Москва висунула вимоги у вигляді проектів пактів про безпеку до [Сполучених Штатів](#) і [НАТО](#), вимагаючи від НАТО вивести війська зі Східної Європи та припинити політику відкритих дверей для майбутніх членів Альянсу, включаючи Україну, що було [відхилено](#) США та НАТО.

Заходи підтримки НАТО для України у зв'язку з війною Росії проти України

Постачання зброї і військової техніки, а також введення санкцій відбувається [поза](#) рамками НАТО. НАТО неодноразово підкреслювала свою [роль](#) як оборонного альянсу, і що вона [не прагне](#) війни з Росією. Альянс [виключив](#) можливість запровадження безпольотної зони над Україною, що б загрожувало [ескалацією](#) кризи і її [переростанням](#) у ширший європейський конфлікт за участі країн Альянсу або навіть потенційно призвело би до [Третьої світової війни](#), хоча експерти вважають, що останнє [малоймовірно](#). НАТО також знову наголосила, що не буде [розгортати](#) війська в Україні. У той же час НАТО попередила Росію, що вона має припинити своє [«брязкання ядерною шаблею»](#) і що будь-яке використання хімічної зброї матиме далекосяжні [наслідки](#). Таким чином, [стратегія](#) НАТО полягала в «обережному балансуванні між її оборонною місією, її авторитетом і необхідністю уникнути ескалації». НАТО стверджує, що сприяє координуванню запитів підтримки та [підтримує](#) країни НАТО у доставці гуманітарної та нелетальної допомоги, однак деталі щодо цього неясні. НАТО також неодноразово висловлювала [підтримку](#) постачання в Україну озброєння і військової техніки окремими країнами-членами НАТО. Країни Альянсу, а саме [Сполучене Королівство](#), [Сполучені Штати](#), [Канада](#) та [держави-члени ЄС](#) надали Україні зброю та обладнання. Після одержання доручення лідерів НАТО на зустрічі [міністрів закордонних справ](#) 6-7 квітня НАТО домовилась про подальше [зміцнення](#) та підтримку України. Країни Альянсу [погодилися](#) надати ще більше допомоги — мова йде про зброю і військову підтримку. НАТО зобов'язується посилити практичну підтримку регіональних партнерів, включаючи Грузію (наприклад, щодо кібер-і ситуативної обізнаності) та Боснію і Герцеговину (новий пакет оборонного потенціалу), а також розширити практичну і політичну співпрацю з партнерами Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Австралія, Японія, Південна Корея, Нова Зеландія) з таких питань,

як протидія дезінформації і кіберзагрозам. Міністри погодилися, що наступна Стратегічна концепція НАТО (прийняття якої планується на Мадридському саміті в червні 2022 року) має визначити орієнтири майбутніх відносин НАТО з Росією та надати дорожню карту для адаптації Альянсу до більш нестабільного та конкурентного світу.

Відносини Україна — НАТО

Україна не є [членом](#) НАТО. Хоча НАТО у 2008 році запевняла Україну, що колись вона [приєднається](#) до НАТО, президент Володимир Зеленський нещодавно [визнав](#), що Україна не буде прагнути членства в НАТО, і цей факт вже тривалий час є [«неявно дійсним»](#) через [спротив](#) кількох членів НАТО, обумовлений [страхом](#) перед ескалацією напруженості з Росією. Насправді Україні ніколи не пропонувався [План](#) дій щодо членства, що є ключовим кроком у процесі вступу до НАТО. Незважаючи на це, НАТО [дотримується](#) своєї політики [відкритих дверей](#), оскільки будь-які різкі зміни курсу щодо цього питання порушили би його основоположний договір ([Стаття 10](#)), [порушили би](#) принципи європейського [порядку](#) безпеки і зробили би розширення НАТО [причиною](#) ескалації напруженості. Встановлення [відносин](#) з Україною датується 1991 роком, коли вона приєдналася до Ради північноатлантичного співробітництва. У 1994 році Україна приєдналася до програми [«Партнерство заради миру»](#) — практичної двосторонньої програми співробітництва з НАТО. У 1997 році була створена Комісія Україна-НАТО (КУН) для нагляду за процесом [євроатлантичної інтеграції](#) України. Під її керівництвом [напрями співробітництва](#) серед іншого включають нарощування потенціалу, включаючи кібербезпеку, заходи взаємодії, навчання, реформи безпеки та оборони та участь у навчаннях з метою посилення спроможності України захищати себе. Україна бере активну участь в операціях і місіях під проводом НАТО: нещодавно український спецназ був відзначений за роль у [евакуації](#) з Кабула 96 українців та афганців з групи ризику. Визнаючи її тверду відданість НАТО, Україна стала однією із шести партнерів [із розширеними можливостями](#) (разом із Австралією, Фінляндією, Грузією, Йорданією та Швецією) у 2020 році і таким чином одержала розширений доступ до програм взаємодії, навчань та обміну інформацією.

Вживані НАТО заходи стримування в межах Альянсу

НАТО значно [посилила](#) свої заходи оборони і стримування у відповідь на війну Росії проти України шляхом розгортання елементів [Сил реагування НАТО — міжнародних сил швидкого реагування](#). В результаті значного зміцнення членами НАТО в даний час на східному фланзі Альянсу перебувають [40000](#) військовослужбовців під безпосереднім командуванням НАТО. Крім того, 130 [винищувачів](#) і 140 кораблів, що належать Альянсу, знаходяться в регіоні, а також наявні національні розгортання військ і зброї країн Альянсу, включаючи [Сполучене Королівство](#), [США](#), [Канаду](#) та [європейські країни Альянсу](#). Найважливішим є те, що з лютого 2022 року американські війська та обладнання, такі як [ракет](#) Patriot, поповнилися на [15000](#) американських військових, що призвело до того, що чисельність американських військовослужбовців, дислокованих в Європі (включаючи Західну Європу) зростає до [100000](#). 24 березня на позачерговому саміті НАТО лідери домовилися сформувати ще [чотири](#) багатонаціональні бойові групи в Болгарії, Угорщині, Румунії та Словаччині, доводячи загальну кількість до восьми. Це розгортання є «найбільшим [зміцненням](#) колективної оборони Альянсу за покоління». [Стратегія](#) швидкого зміцнення НАТО гарантує, що ці групи можуть бути швидко зміцнені. Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг нещодавно [оголосив](#), що НАТО працює над тим, щоб розмістити на сході постійну велику військову присутність Альянсу. У 2014 році НАТО вже [вирішила](#) посилити свою позицію стримування на сході після анексії Криму Росією. А на саміті у Варшаві 2016 року вона вирішила збільшити передову [присутність](#) НАТО на своєму східному фланзі, що є важливим компонентом стримування й оборони НАТО, а також мірою заспокоєння. У 2017 році перші [чотири](#) багатонаціональні бойові групи були розгорнуті в Польщі, Литві, Латвії та Естонії.

Позиція Європарламенту

1 березня на [позачерговому пленарному засіданні](#), де виступав президент України Володимир Зеленський, Європарламент ухвалив [резолюцію](#), в якій зазначив, що НАТО залишається основою колективної оборони держав-членів, які є країнами НАТО, і привітав єдність ЄС і НАТО у протистоянні російській агресії. Європарламент підтримав посилення передової присутності НАТО на східних кордонах і підкреслив необхідність збільшення колективних сил стримування, готовності і стійкості НАТО. Парламент підтримав активізацію оборонного плану НАТО, а також активізацію сил реагування НАТО та їх часткове розгортання на додаток до розгортання військ союзників НАТО. Європарламент

закликав держави-члени ЄС збільшувати оборонні бюджети, розвивати ефективніші можливості і в повній мірі використовувати спільні зусилля ЄС для зміцнення європейського стовпа НАТО, який підвищує рівень безпеки як НАТО, так і ЄС. У 2021 році Європарламент прийняв [резолюцію](#) про співробітництво між ЄС і НАТО, в якій він привітав активізацію співпраці з НАТО з моменту Варшавської спільної декларації 2016 року і Брюссельської спільної декларації 2018 року, і підкреслив, що міцне партнерство між ЄС і НАТО має життєво важливе значення для вирішення проблем безпеки, з якими стикаються обидві організації. Європарламент також закликав ЄС продовжувати поглиблювати важливе партнерство з НАТО і зазначив, що для держав-членів, які є членами НАТО, НАТО залишається основою колективної оборони.